

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ดวงใจ บ่อรัตนัน*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน มีค่าความเชื่อมั่น 0.976 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test และทดสอบการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน One Way Analysis of Variance

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 103 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปีมากที่สุดรองลงมาคือครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 10 – 20 ปีตามลำดับ
2. ครูมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน
4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันแต่รายด้านมีความแตกต่างกันคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักความคุ้มค่าที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทนำ

จากภาวะการเจริญเติบโตของสังคมในยุคปัจจุบันที่ส่งผลต่อการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนจำเป็นต้องบริหารงานให้ทันต่อกระแสของความเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะนำประเทศชาติให้มีการพัฒนาก้าวหน้าโดยเน้นถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สิทธิและเสรีภาพของประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบอำนาจรัฐเป็นต้นทำให้ประชาชนเริ่มมีความสนใจตื่นตัวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลยิ่งขึ้นและเป็นที่ยืนยันว่าหากประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนแล้วจะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในสังคมเศรษฐกิจและการเมือง (สถาบันพระปกเกล้า 2554 , คำนำ) ธรรมาภิบาลจึงเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ โดยเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐจัดบริการให้มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการหลักธรรมาภิบาล 2546, หน้า 1) ในการจัดการศึกษานับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาส่วนอื่นใดในประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเสียก่อนจึงจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่นไปด้วยการพัฒนาคนสามารถทำได้หลายรูปแบบอย่างสำคัญที่สุดของการพัฒนาคนคือการให้การศึกษา (สมบัติบุญประเคน 2554, บทความ) ดังนั้นการบริหารการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือการบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ย่อมต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักโดยเฉพาะแนวโน้มที่เป็นอยู่ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือขึ้นไปย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารเป็นอย่างมากจึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาผู้บริหารจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพใหม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารเดิมที่ไม่พึงปรารถนาและไม่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษานั้นคือการเน้นการบริหารโดยองค์กรคณะบุคคลหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ปิดิเทพอยู่ยั้งยง 2556, หน้า 12) หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) เป็นการส่งเสริมการให้สถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (People Needed) ทำให้เกิดการประหยัดทรัพยากรงบประมาณเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นผลมาจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจดังนั้นรูปแบบการบริหารงานที่ดีจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารในสถานศึกษาทุกระดับที่จะสร้างความเข้มแข็งการใช้หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญของทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนแต่ต้องอาศัยการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของประชาชนและผู้บริหารทุกระดับจากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรมีวิสัยทัศน์มีจริยธรรมมีจรรยาบรรณวิชาชีพมีการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลย่อมทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพส่งประสิทธิผลให้ผู้รับการศึกษามีคุณภาพสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นส่งผลให้ประเทศชาติให้อยู่รอดปลอดภัยและ

แข่งขันกับนานาประเทศได้ซึ่งในโลกในปัจจุบันมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีทำให้กระแสสารสนเทศแผ่กระจายครอบคลุมพื้นที่ส่วนต่างๆของโลกอย่างรวดเร็วส่งผลให้สถาบันการศึกษาจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามีรูปแบบการบริหารจัดการที่แตกต่างกันตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารแต่ละคนทำให้บรรยากาศในการทำงานแตกต่างกันออกไปและเนื่องด้วยความแตกต่างในด้านของงบประมาณสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อค่านิยมในตัวผู้เรียนและครูผู้สอนทำให้เกิดความแตกต่างกันในเกือบทุกด้าน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ว่ามีการนำหลักธรรมาภิบาลใช้ในการบริหารสถานศึกษาหรือไม่ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุผลสำเร็จและเสริมสร้างองค์กรให้พัฒนาไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ ประสพการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 140 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่ายโดยเปิดตารางเครชีและมอร์แกน(อ้างถึงในภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ , 2553 ,หน้า 172) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสพการณ์ในการทำงาน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Congruence (IOC) และความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) คือระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ 5,4,3,2 และ 1 แบ่งเป็น 6 ด้าน จำนวน 38 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยใช้ t-test

4. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anglysis of Variance)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปีมากที่สุดรองลงมาคือครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 10 – 20 ปี
2. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วมหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม
2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านมีความแตกต่างกันคือด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักความคุ้มค่าที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องมาจากดูจากค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะการเจริญเติบโตของสังคมในยุคปัจจุบันที่ส่งผลต่อการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนจำเป็นต้องบริหารงานให้ทันต่อกระแสของความเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะนำประเทศชาติให้มีการพัฒนาก้าวหน้าการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2552 ขึ้นมา โดยเฉพาะการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ต้องนำหลัก

ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี “ลัทธิธรรมชาตินิยม” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา หลักการดังกล่าวได้แก่ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ และ 6. หลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการหลักธรรมชาตินิยม 2554, หน้า 1) ในการจัดการศึกษานับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาส่วนอื่นใดในประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเสียก่อนจึงจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่นไปด้วยการพัฒนาคนสามารถทำได้หลายรูปแบบอย่างสำคัญที่สุดของการพัฒนาคนคือการให้การศึกษาซึ่งสอดคล้องกับอรรถยัสต์ (2551, บทความ) ดังนั้นการบริหารการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือการบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ย่อมต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (People Needed) ทำให้เกิดการประหยัดทรัพยากรงบประมาณเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นผลมาจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจตั้งรูปแบบการบริหารงานที่ดีจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารในสถานศึกษาทุกระดับที่จะสร้างความเข้มแข็งการใช้หลักธรรมชาตินิยมจึงเป็นหัวใจสำคัญของทุกองค์กรแต่ต้องอาศัยการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของประชาชนและผู้บริหารทุกระดับสุจิตรา มีจำรัส (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมชาตินิยมของผู้บริหารสถานศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามหลักธรรมชาตินิยมของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมชาตินิยมของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าหลักนิติธรรม ผู้บริหารคณะกรรมการสถานศึกษาครูและชุมชนระดมความคิดเห็นและร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายควรจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียนให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอควรมีมาตรการลงโทษผู้ที่กระทำผิดอย่างจริงจังและปฎิบัติตามความดีความชอบแก่ผู้ที่ทำความดี ผู้บริหารควรบริหารงานตามกฎระเบียบอย่างเป็นธรรมและสังคมยอมรับหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านการมีคุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ยึดมั่นในระเบียบวินัยเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน ผู้บริหารควรมีความเป็นธรรมปฏิบัติตนต่อคณะครูด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์สุจริตทำงานด้วยความโปร่งใสพร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้ปกครองครูและชุมชน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองครูและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของโรงเรียนแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรกล้ารับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองมีความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิด

โอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจหลักความคุ้มค่าผู้บริหารควรมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษานำมาใช้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันวางแผนใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆอย่างคุ้มค่าแรงค์ให้ครูและนักเรียนประหยัดพลังงานร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นไปกว่านั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชินกมลกุมารสิทธิ์ (2551, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและทำการวิจัยเรื่องสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนจำแนกตามเพศวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือสถานศึกษาที่มีครูซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารปีการศึกษา2551จำนวน162แห่งๆละ2คนที่เป็นตัวแทนประชากรรวมทั้งสิ้น324คนซึ่งได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของKrejcie and Morgan สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนจำแนกตามอำเภอสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารปีการศึกษา2551เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าระดับมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ0.98วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า1. ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารมีสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาด้านหลักคุณธรรมด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักนิติธรรมด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ2. ครูสายปฏิบัติการสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารที่มีเพศแตกต่างกันวุฒิการศึกษาแตกต่างกันประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารรายด้านไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

ด้านที่1หลักนิติธรรมโดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารงาน โดยใช้หลักนิติธรรมผู้บริหารมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติในสถานศึกษาที่บุคลากรพร้อมใจและเต็มใจปฏิบัติตามทั้งบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆอย่างเคร่งครัดบริหารงาน โดยความเป็นธรรมตามระเบียบข้อกฎหมายของทางราชการเพื่อปลูกฝังให้ครูเคารพกฎระเบียบและกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา มีจำรัส (2550, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่าด้านหลักนิติธรรมผู้บริหารคณะกรรมการสถานศึกษาครูและชุมชนมีการระดมความคิดเห็นและร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติข้อบังคับข้อตกลงต่างๆให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายควรจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียนให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

ด้านที่2หลักคุณธรรมโดยภาพรวมและรายชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารมีการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงหลักคุณธรรมและเห็นความสำคัญที่จะนำมาใช้ในการ บริหารงานผู้บริหารธรรมาภิบาลให้บุคลากรยึดถือหลักการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมการบริหาร สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชนและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและ บุคคลในสังคมที่ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตมีจริยธรรมบริหารงาน ตามหลักคุณธรรมนั้นมีความสำคัญมากในการบริหารงานในโรงเรียนเมื่อผู้บริหารยึดหลักคุณธรรมในการ บริหารงานก็จะส่งผลให้เกิดความสามัคคีและความสำเร็จในงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศสมัยหมก ทอง (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารับรองการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครพบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงาน เขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านหลักนิติธรรมด้าน หลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใสด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคมด้านหลักความคุ้มค่า พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านที่3หลักความโปร่งใสโดยภาพรวมและรายชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากแสดงว่าผู้บริหาร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทั้งนี้ช่วยสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้แก่ครูใน โรงเรียนผู้บริหารมีการจัดระบบการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการ ปฏิบัติงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันมีการเปิดเผยข้อมูลแก่บุคลากรภายในและภายนอก สถานศึกษาทราบตามความเป็นจริงผู้บริหาร โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานที่ สำคัญให้บุคลากรหลายคนเพื่อลดความเสี่ยงจากการผิดพลาดหรือทุจริตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหม เมศวร์คำผาบ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง“การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของ โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต1ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ โรงเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความ คุ้มค่ารองลงมาคือหลักความ โปร่งใส

ด้านที่4หลักความรับผิดชอบต่อสังคมโดยภาพรวมและรายชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากแสดงว่า ผู้บริหารมีการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความตั้งใจวิริยะอุตสาหะบุคลากรในสถานศึกษามีความ รับผิดชอบต่อความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานอันเกิดจากผู้ได้บังคับบัญชาหรือทำเองมีการนำโครงการ กิจกรรมแบบแผนงานที่กำหนดไว้ไปดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุจิตราณีจรัส (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าโดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านที่5หลักการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากแสดงว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ เกิดขึ้นในโรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนส่งเสริมให้

บุคลากรมีการทำงานเป็นทีมจัดองค์การที่ชัดเจน โดยครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการทำงานจะช่วยให้ครูรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งและมีใจรักผูกพันกับโรงเรียนพร้อมที่จะช่วยเหลือและพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระไวยงษ์ลีลเตโซ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง“การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพระนครกรุงเทพมหานคร”ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักการมีส่วนร่วม

ด้านที่6หลักความคุ้มค่าโดยภาพรวมและรายชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากแสดงว่าผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันจัดกิจกรรมณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศวร์คำผาบ (2550,บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง“การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต1 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่มีความแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรหมเมศวร์คำผาบ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง“การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต1 ผลการวิจัยพบว่า1. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือหลักความโปร่งใสส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักนิติธรรม2. ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียนได้ผลดังนี้1. ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน2. ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าขนาดของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนขนาดเล็กรองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางส่วนระดับที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุดคือโรงเรียนขนาดใหญ่ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ภาพรวมและรายด้านพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ทั้ง3ขนาดมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำคือโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต2โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05กล่าวคือด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักความคุ้มค่าคือประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า10ปีมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต2แตกต่างจากประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง10 – 20ปีและด้านอื่นๆไม่แตกต่างกันจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของSchefféซึ่งสอดคล้องกับพิศมัยหมกทอง (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานครพบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านหลักนิติธรรมด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใสด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักความคุ้มค่าพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านและการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานครพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมด้านเพศไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ด้านอายุการศึกษาตำแหน่งระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งรายได้โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่0.05ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และยังสอดคล้องกับพระครูธีรสุตคุณ, นวัตกรรมสวัสดิ์แก้ว, พรชัยลิขิตธรรมโรจน์, ศรีบุญลักษณ์เทพวารินทร์และจิตกริบุญโชติ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษา: เทศบาลนครสงขลาอำเภอเมืองสงขลาจังหวัดสงขลามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลาโดยภาพรวมแตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยซึ่งพบว่าความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกโดยรวมอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาวะเปียบและข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมีความเป็นธรรมถูกต้องทันสมัยและเป็นที่ยอมรับผู้บริหารควรเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านั้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย
2. ครูในโรงเรียนได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติงานเท่าเทียมกันผู้บริหารควรรู้จักเข้มใจเช่นการอดทนอดกลั้นการรู้จักละวางความชั่วความทุจริตทั้งหลาย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในระดับภาครัฐผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรม
3. มีการแจ้งผลประโยชน์ต่างๆที่โรงเรียนได้รับให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนทราบเป็นระยะๆผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของโรงเรียนไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนการประชาพิจารณ์และการแสดงประชามติอื่นๆ
4. ครูในโรงเรียนตระหนักในสิทธิหน้าที่และปฏิบัติงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดโดยที่ผู้บริหารควรความตระหนักในภาระหน้าที่การรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาความเคาพในความคิดเห็นที่แตกต่างความกล้าในการที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนและพร้อมที่จะถูกตรวจสอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
2. ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเช่นคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในลักษณะเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงศึกษาธิการ.

เกษมวัฒน์ชัย.(2556). *ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.

- กฤษณา เบ้านาค. (2556). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารตามความคิดเห็นบุคลากรของ โรงเรียนวัดสุทธาวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต3. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ธกรุงเทพ.
- ชินกมล कुमारสิทธิ์. (2553). สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ไชยวัฒน์คำชู. (2554). ธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร:น้ำฝน.
- พิศสมัย หมกทอง. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรหมเมศวร์คำผาบ. (2550). “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุจิตรา มีจำรัส. (2550). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระไวพจน์ สีลเตโช. (2551). “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร”. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พรหมเมศวร์คำผาบ. (2550). “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.